

Protokoll, nr 4

Tid: Tisdagen den 3 september kl. 10.00-12.00
Plats: Konferensrum Granö, Ålands landskapsregering
Närvarande: Lantråd Camilla Gunell, ordförande
Tf avdelningschef Sören Silverström, vice ordförande
Landshövding Peter Lindbäck
Byråchef Stina Colérus
Förbundsdirektör Erik Brunström
VD Anders Ekström
Språkrådets sekreterare Johanna Fogelström
Frånvarande: Förvaltningssekreterare Anita Husell-Karlström

1 § Mötets öppnande

Ordförande öppnade mötet och hälsade språkrådets nya medlemmar välkomna.

2 § Val av justerare

Beslöts att istället för enskild justerare istället skicka protokoll för kommentarer av samtliga medlemmar för kommentarer innan underskrift av ordförande och sekreterare.

3 § Godkännande av dagordning

Dagordningen godkändes utan ändringar.

4 § Presentation nya medlemmar

Erik Brunström, förbundsdirektör för kommunförbundet sedan 1 september. Han kommer närmast från posten som kommundirektör för Geta.
Anders Ekström, VD Ålands Näringsliv sedan juni. Han kommer närmast från posten som kapitalförvaltare på Andelsbanken för Åland.

5 § Protokoll 15 maj 2013

Antogs utan ändringar.

6 § Språkpolitiska prioriteringar för Åland

En diskussion för att klargöra språkrådets roll och mandat fördes med anledning av att två nya medlemmar utsetts till språkrådet. Språkrådet är ett

rådgörande organ till landskapsregeringen vad gäller språkpolitiska och språkjuridiska frågor (inte språkvård). Språkrådet är inte reglerat i lag. För diskussion om strategiska frågor se nästa punkt.

7 § Presentation av språksituationen inom sektorn utbildning och kultur, samt Nordiska språkdeklarationen

Byråchef Stina Colérus gjorde en presentation (se bilaga). Bland frågorna som uppmärksammades är vikten att säkerställa att lagstiftningen är konsekvent (ex lagstiftning om undervisningsspråk och lagen om främjande av integration).

I diskussionen som följde identifierades följande strategiska frågor:

- Vad innebär det att Åland är ett enspråkigt svenskt landskap i en situation där vi ser följande trender:
 - Ökad globalisering och mer direkt kontakt till omvärlden vad gäller information och tjänster för medborgarna på andra språk än svenska
 - Näringslivets behov med tanke på att största delen av handeln fortfarande går österut
 - Ökad inflyttning (2012 fanns 55 språk representerade på Åland och 92 ursprungsländer)

Det noterades att det är viktigt att särskilja ämbetsspråk (svenska) och servicespråk (kan vara fler)

8 § Övriga ärenden

Språkrådet håller gemensamt möte med Svenska Finlands Folktings styrelse vid deras ålandsbesök den 15 oktober, kl 16-17.

9 § Nästa möte

Nästa möte hålls måndag 21 oktober kl 10-12. Anita Husell-Karlström presenterar språksituationen inom hälso- och sjukvårdssektorn.

10 § Mötet avslutas

Mötet avslutades kl 12.05

Camilla Gunell, ordförande

Johanna Fogelström, sekreterare

Självstyrelselag för Åland

1920-1922, 1952, 1991 (FFS 1991:1144 och ÅFS 1991:71)

- Tillkommit i finländsk grundlagsenlig ordning
- Landskapet har lagstiftningsbehörighet i fråga om undervisning, läroavtal, kultur, idrott, ungdomsarbete, musei-, biblioteks- och arkivväsendet (1996/59)

Åland i ett nötskal

- Åland är ett enspråkigt svenskt landskap (36 §)
- Svenska är ämbetsspråk i stats-, landskaps- och kommunalförvaltningen (36 §)
- Undervisningsspråket i skolor som bekostas med allmänna medel är svenska, om inte något annat bestäms i landskapslag (40 §)

Skollagstiftning

- Grundskolelag (1995:18) för landskapet Åland
- Landskapslag (2011:13) om gymnasieutbildning
- Landskapslag (2002:81) om Högskolan på Åland
- Landskapslag (1999:53) om Ålands folkhögskola
- Landskapslag (1995:80) om Ålands musikinstitut
- Landskapslag (1993:75) om medborgarinstitut

Undervisningen bedrivs i form av

- Allmänundervisning
- Stödundervisning (även stödundervisning i svenska för elever och studerande som flyttat till landskapet)
- Specialundervisning
- Elev- och studiehandledning
- Verksamhet utanför skolan (bl.a. elevklubbar)

Undervisningsspråket

- Undervisningsspråket är svenska
- Vid språkundervisning kan respektive språk användas som undervisningsspråk
- Vid tillfällig undervisning kring visst tema kan undervisningsspråk som anknyter till temat användas

Undervisningsspråket, forts.

- Med landskapsregeringens tillstånd får även annat språk än elevens modersmål användas som undervisningsspråk om det är förenligt med målen för grundskolan (17 § GrL, 7 § GyL, 12 § Fo, 10 § Mu)
- Elever med annat modersmål än svenska ska om möjligt få tillfällig stödundervisning på sitt modersmål
- För hörselskadade elever kan teckenspråk användas i undervisningen

Läroämnen

- Gemensamma läroämnen och ämneshelheter för alla elever: svenska, engelska, matematik, naturkunskap, samhällskunskap och konst- och färdighetsämnen
- Valfria läroämnen för den enskilda eleven: åtminstone finska, tyska eller franska
- Inom specialundervisningen kan skolnämnden medge undantag från bestämmelserna

Läroplan (19 § GrL)

- Landskapsregeringen ska göra upp en läroplan med målsättning och innehåll för skolornas undervisning och övriga verksamhet
- I läroplanen fastställs minimi- och maximigränser för elevernas totala arbetstid i skolan och minimiantalet veckotimmar i läroämnena
- Skolornas huvudmän (kommunerna) beslutar inom de givna gränserna om elevernas exakta arbetstid och undervisning
- I vilken årskurs undervisningen i de olika läroämnena inleds, hur många timmar som anslås för ett ämne och hur man kombinerar stoff från olika läroämnen till ämneshelheter ska framgå i skolans arbetsplan

Språkundervisning

- Engelska: ett obligatoriskt läroämne, inleds vanligen i årskurs 3 i grundskolan (årskurs 1-9)
- Finska, franska och tyska: frivilliga läroämnen, inleds vanligen i årskurs 5 i grundskolan (årskurs 1-9)
- Eleverna ska kunna utveckla och utöka språkstudierna i skolor på gymnasienivå (årskurs 1-3)

Språkundervisning, forts.

- På lågstadiet (årskurs 1-6) kan en elev läsa endast ett frivilligt språk
- På högstadiet (årskurs 7-9) kan en elev läsa ett, två eller tre frivilliga språk
- På gymnasienivån (årskurs 1-3) ska studerande inom den allmänbildande utbildningen (Ålands lyceum) förutom engelska läsa ett obligatoriskt främmande språk: finska, franska, spanska eller tyska. De kan välja fler därtill och dessutom ryska

Deklaration om nordisk språkpolitik

Utbildnings- och kulturministrarnas beslut 2006:

Grund för en samlad, långsiktig och effektiv språkpolitik.

Säkra helheten och sammanhanget i NMR:s språksatsningar.

- Språkförståelse och språkkunskap
- Parallelspråkighet
- Mångspråkighet och flerspråkighet
- Norden som språklig föregångsregion

Uppföljning av språkdeklarationen 2013

- Språkförståelse och språkkunskap
 - läroplanerna, skandinaviska språk
 - uppföljningssystem
- Parallelspråkighet, strategier
 - Nordens samfundsbarande språk och engelska
 - språknämnder, språkråd
 - universitets- och högskolesektorn

Uppföljning av språkdeklarationen 2013, forts.

- Mångspråkighet och flerspråkighet
 - minoritetsspråken
 - teckenspråk
- Norden som språklig föregångsregion
 - klarspråksarbete
 - nätverksarbeten